

ROBINSON D.G. (1999): Alien invasions: the effects of the global economy on non-marine gastropod introductions into the USA. – *Malacologia* 41(2): 413–438.

ROBINSON D.G., L. REDMOND & R. HENNESSEY (1998): Importation and interstate movement of live, edible land snails: *Cantareus apertus* (Born), *Cryptomphalus aspersus* (Müller), *Eobania vermiculata* (Müller), *Helix pomatia* Linné, and *Otala lactea* (Müller) (Pulmonata: Helicidae): qualitative pest risk assessment. – USDA-APHIS, Riverdale.

SOES, D.M. & A.J. DE WINTER (2005): *Xerotricha apicina* (Lamarck, 1822), een nieuwe immigrant in Nederland (Gastropoda, Pulmonata, Hygromiidae). – *Basteria* 69: 81-86.

ZETTLER, M.L., U. JUEG, H. MENZEL-HARLOFF, U. GÖLLNITZ, S. PETRICK, E. WEBER & R. SEEMANN (2006): Die Land- und Süßwassermollusken Mecklenburg-Vorpommerns. – Obotritendruck, Schwerin.

Adres van de auteur:
menno.soes@gmail.com

Kort verslag van de NMV-excursie naar het Gagelbos en Fort Ruigenhoek, 15 september 2012

Antonie van Peursen

Short report on an excursion to Gagelbos and Fort Ruigenhoek on 15 September, 2012

Summary. Six participants explored Gagelbos and Fort Ruigenhoek, situated between Utrecht and Groenekan, province of Utrecht for molluscs. In all 37 mollusc species were collected: 25 in Gagelbos and 19 at Fort Ruigenhoek.

Fig. 1. Kaartje van het excursiegebied met de gelopen route.

Gagelbos

Voor de excursiedatum (tevens een ‘open zaterdag’ voor het Fort) was van Staatsbosbeheer toestemming verkregen om in beide gebieden (Gagelbos en Fort Ruigenhoek) een inventarisatie uit te voeren (fig. 1). Uiteraard met de aloude afspraak dat Staatsbosbeheer een lijst krijgt van de aangetroffen mollusken. ‘s Ochtends verzamelde een kleine groep enthousiastelingen zich op de parkeerplaats van het Gagelbos. Na het drinken van een kop koffie gingen we het veld in. De ochtend werd besteed aan het op verschillende plaatsen doorzoeken van het Gagelbos op land- en zoetwatermollusken (zie de figuren 2-4 voor o.a. een biotoopindruk). In totaal zijn er in het Gagelbos 25 soorten mollusken aangetroffen (tabel 1). Met name het nemen van monsters uit het zoetwater leverde leuke soorten op zoals de Draaikolkschijfhoorn *Anisus vortex* en de (Gewone) Kapslak *Acroloxus lacustris*, de laatstgenoemde onder drijvende bladeren in het water.

Fort Ruigenhoek

Na de lunch aan een picknicktafel bij de parkeerplaats zijn de deelnemers op weg gegaan naar Fort Ruigenhoek. De juiste naam voor dit fort is eigenlijk: ‘Fort op de Ruigenhoekse dijk’ (Hollandsewaterlinie.nl). Aan de ingang van het fort werden wij opgevangen door de beheerder/vrijwilliger die kort iets vertelde over het fort (fig. 5). Ook was hij zo vriendelijk om de

Fig. 2. Herman, Hennie, Ronald en Aart. Foto: Antonie van Peursen.

groepsfoto te maken (fig. 6). Daarna hebben wij op verschillende plaatsen het fort bekeken. In totaal zijn er 19 soorten mollusken aangetroffen (zie fig. 7 en tabel 1).

Zoals uit de tabel blijkt is op het fort voornamelijk naar landslakken gezocht, wat onder andere de twee soorten *Vallonia* opleverde.

Na afloop van de excursie, aan het eind van de middag, was de beheerder/vrijwilliger zo vriendelijk om ons koffie en thee aan te bieden in de vrijwilligersruimte (een van de beveiligde plekken) in het fort.

Mede dankzij het goede weer en de unieke omgeving was dit weer een boeiende excursie. Van een aantal van de vaste kern van deelnemers was bekend dat ze niet aanwezig konden zijn, maar het is jammer dat er niet meer deelnemers waren, want ze hebben echt iets gemist.

Bron:

Hollandsewaterlinie.nl: www.hollandsewaterlinie.nl/items/fort-ruigenhoek.aspx. Geraadpleegd op 02-02-2014.

Adressen van de auteur:
peurs040@planet.nl
adppeursen1951@kpnmail.nl

Fig. 3. Vondsten uit een slootje in het Gagelbos, met o.a. de Draaikolkschijfhoren *Anisus vortex*. Foto: Anthonie van Peursen.

Fig. 5. Impressie van Fort Ruigenhoek. Foto: Anthonie van Peursen.

Tabel 1. Soorten mollusken aangetroffen in het Gagelbos en bij Fort Ruigenhoek

Soortnaam	Nederlandse naam	Gagelbos	Fort Ruigenhoek
Landmollusken			
<i>Arianta arbustorum</i>	Heesterslak	+	+
<i>Arion intermedius</i>	Egel-wegslak	+	
<i>Arion lusitanicus</i>	Spaanse wegsnak		+
<i>Arion rufus</i>	Gewone wegsnak	+	+
<i>Cepaea nemoralis</i>	Gewone tuinslak	+	+
<i>Cochlicopa lubrica</i>	Glanzende agaathoren		+
<i>Deroceras reticulatum</i>	Gevlekte akkerslak	+	+
<i>Discus rotundatus</i>	Boerenknoopje		+
<i>Euconulus fulvus (alderi?)</i>	Tolslak		+
<i>Limax maximus</i>	Grote aardslak / Tijgerslak	+	+
<i>Nesovitrea hammonis</i>	Ammonshorentje		+
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	Grote glansslak		+
<i>Oxychilus alliarius</i>	Look-glansslak		+
<i>Oxyloma elegans</i>	Slanke barnsteenslak		+
<i>Succinea putris</i>	Gewone barnsteenslak		+
<i>Trochulus hispidus</i>	Haarslak		+
<i>Vallonia costata</i>	Geribde jachthoornslak		+
<i>Vallonia exentrica</i>	Scheve jachthoornslak		+
Zoetwatermollusken			
<i>Acroloxus lacustris</i>	Kapslak	+	
<i>Anisus vortex</i>	Draaikolkschijfhoren	+	+
<i>Bathymphalus contortus</i>	Riempje	+	
<i>Bithynia leachii</i>	Kleine diepslak	+	
<i>Bithynia tentaculata</i>	Grote diepslak	+	
<i>Haitia acuta</i>	Puntige blaashoren	+	
<i>Lymnaea stagnalis</i>	Gewone poelslak	+	
<i>Musculium lacustre</i>	Moeras-hoornschaal	+	
<i>Physa fontinalis</i>	Bron-blaashoorn	+	
<i>Pisidium casertanum ?</i>	Gewone erwtenmossel	+	
<i>Pisidium supinum ?</i>	Driehoekige erwtenmossel	+	
<i>Planorbarius corneus</i>	Posthoornslak	+	
<i>Planorbis carinatus</i>	Gekielde schijfhoren	+	
<i>Planorbis planorbis</i>	Gewone schijfhoren	+	
<i>Radix auricularia</i>	Oorvormige poelslak	+	
<i>Sphaerium corneum</i>	Gewone hoornschaal	+	
<i>Unio tumidus</i>	Bolle stroommossel	+	
<i>Valvata piscinalis</i>	Vijver-pluimdrager	+	+
<i>Viviparus contectus</i>	Spitse moerasslak	+	

Fig. 6. Groepsfoto. De deelnemers waren (van rechts naar links): Arend Meekel, Aart van de Berg, Hennie en Herman Roode, Ronald Seitzinger en Anthonie van Peursen. Foto: Beheerder Fort Ruigenhoek

Fig. 4. Biotoop van de (Gewone) Kapslak *Acroloxus lacustris* in het Gagelbos. Foto: Anthonie van Peursen

Fig. 7. Gewone Tuinslak en Heesterslak. Foto: Anthonie van Peursen.